

Wyrok Sądu Najwyższego
z dnia 26 kwietnia 1938 r.
sygn. akt II C 2372/37

- 1) Nie ma znaczenia dla ustalenia sądu właściwego w sprawie unieważnienia małżeństwa fakt, czy przeprowadził się rzeczywiście czy tylko fikcyjnie, skoro skargi o unieważnienie małżeństwa należą do wyłącznej właściwości sądu, w okręgu którego małżonkowie po raz ostatni wspólnie mieszkali.
- 2) Bezzasadny jest zarzut naruszenia przepisu, według którego dowód z przesłuchania stron może być dopuszczony dopiero po wyczerpaniu innych dowodów i tylko w celu ich uzupełnienia, jeżeli tylko strony mogły udzielić wyjaśnień gdzie i od jakiego czasu mieszkały w czasie żądania rozwodu.

Sąd Najwyższy w składzie:

Przewodniczący

sędziowie Sądu Najwyższego dr J. Łopuszański, dr A. Hołowczak

przy udziale protokolanta aplikanta sądowego J. Pecqa

na posiedzeniu jawnym dnia 26 kwietnia 1938 r.

w sprawie Eugenii z Wróblewskich Turekowej przeciwko Józefowi Turekowi
o unieważnienie małżeństwa

po rozpoznaniu skargi kasacyjnej obrońcy węzła małżeńskiego adwokata dr. Emila Dworzańskiego na wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 kwietnia 1937 r., sygn. akt II CA 298/37

- 1) skargę kasacyjną oddala,
- 2) zasądza na rzecz obrońcy węzła małżeńskiego adwokata dr. Emila Dworzańskiego koszty postępowania kasacyjnego w wysokości 40 zł płatne solidarnie przez obydwie strony.

Uzasadnienie

Wniesiona przez obrońcę węzła małżeńskiego skarga kasacyjna, oparta na obydwóch podstawach przewidzianych w art. 426 k.p.c.¹, nie jest usprawiedliwiona, a wywody jej są w całości chybione. Wręcz błędnie skarżący wywodzi, jakoby pierwsza żona pozwanego Michalina z Zawadzkich była uprawniona według ustawodawstwa obowiązującego w roku 1922 wytoczyć pozew o rozwód małżeństwa swego z pozwanym w miejscu jego dotychczasowego pobytu. Ze zgodnych w tym względzie zeznań obu stron wynika, że pozwany Józef Turek, przed orzeczeniem

¹ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. – Kodeks Postępowania Cywilnego, Dz.U. 1930 nr 83 poz. 651.

rozvodu jego pierwszego małżeństwa wyrokiem Sądu Konsystorskiego Ewangelicko-Reformowanego w Warszawie z dnia 14 września 1922 r., mieszkał stale przez przeciąg 37 lat w Zakopanem i że to miejsce zamieszkania dzieliła razem z nim pierwsza jego żona Michalina z Zawadzkich, aż do czasu rozejścia się małżonków na 4 lata przez wszczęciem procesu rozwodowego. W myśl § 76 austriackiego kodeksu postępowania cywilnego z 1895 r.², obowiązującej na obszarze Małopolski do końca 1932 r. skargi separacyjne, rozwodowe i skargi o unieważnienie małżeństwa należały wyłącznie przed sąd, w okręgu którego małżonkowie po raz ostatni mieli wspólne zamieszkanie. Gdyby więc nawet rozwód małżeństwa pozwanego z Michaliną z Zawadzkich był dopuszczalny, chociaż w myśl § 111 kodeksu cywilnego³, któremu oboje podlegali, węzeł tego małżeństwa mógł być tylko przez śmierć jednego z nich rozwiązany, to proces o rozwód tego małżeństwa mogłaby Michalina Turekowa wszcząć tylko w Sądzie Okręgowym w Nowym Sączu, a nie przed Sądem Konsystorskim w Warszawie, a to nawet w tym przypadku, gdyby Józef Turek istotnie od dłuższego czasu mieszkał stale w Warszawie, a nie tylko fikcyjnie zameldował się jako stały mieszkaniec miasta Warszawy, w celu upozorowania kompetencji Sądu Konsystorskiego, co z resztą wyraźnie przyznał przy swym przesłuchaniu w celach dowodowych. Dlatego też bardziej dokładne badanie kwestii, jaki charakter miał pobyt pozwanego w Warszawie w roku 1922, było zbędne.

Bezzasadne również zarzuca kasacja pogwałcenie art. X § 5 przepisów wprowadzających k.p.c.⁴, według którego dowód z przesłuchania stron może być dopuszczony dopiero po wyczerpaniu innych dowodów i tylko w celu ich uzupełnienia, bo w tej kwestii, gdzie i od jakiego czasu mieszkwały strony w czasie żądania rozvodu, tylko one same mogły udzielić należytych wyjaśnień.

Wobec braku usprawiedliwionych podstaw skarga kasacyjna uległa oddaleniu w myśl art. 436 k.p.c., zaś orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego polega na przepisie § 1 ustawy z dnia 2 lutego 1909 r.⁵

Sąd Okręgowy wyda zarządzenia, przewidziane w § 122 kodeksu cywilnego i 17 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 9 grudnia 1897 r.⁶

[Przywołane przepisy: art. 426, art. 436 k.p.c., art. X § 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks Postępowania Cywilnego, Dz.U. 1930 nr 83 poz. 652, § 76 p.c. z r. 1895, § 122, § 111 k.c. z 1811 r., § 1 austriackiej ustawy z 2 lutego 1909 r.

² Austriacka ustawa z dnia 1 sierpnia 1895 r. o postępowaniu sądowym w cywilnych sprawach spornych (Procedura cywilna), Dz.U.P. 1895 poz. 113.

³ Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie, Justizgesetzsammlung 1811 nr 946. Oficjalny tekst polski: *Powszechna księga ustaw cywilnych dla wszystkich krajów dziedzicznych niemieckich Monarchii Austriackiej*, Wiedeń 1811, cz. I-III.

⁴ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks Postępowania Cywilnego, Dz.U. 1930 nr 83 poz. 652.

⁵ Austriacka ustawa z 2 lutego 1909 r. dotycząca zwrotu kosztów w razie ustanowienia obrońcy wężła małżeńskiego i odpowiedzialności zastępców stron za należytości, Dz.U.P. 1909 nr 24.

⁶ Austriackie rozporządzenie Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 9 grudnia 1897 r. tyczącego się postępowania w sprawach spornych małżeńskich, Dz.U.P. 1897 nr 283.

dotyczącej zwrotu kosztów w razie ustanowienia obrońcy węzła małżeńskiego i odpowiedzialności zastępców stron za należitości, Dz.U.P. 1909 nr 24., § 17 austriackiego rozporządzenia Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 9 grudnia 1897 r. tyczącego się postępowania w sprawach spornych małżeńskich, Dz.U.P. 1897 nr 283]